

Hur många kommer fly från Ukraina och vilka EU-länder kommer de söka sig till?

Mikael Elinder, Oscar Erixson och Olle Hammar

Tre veckor efter att Ryssland invaderade Ukraina har fler än tre miljoner människor flytt från kriget. Kunskap och prognoser om migrationsflöden är ett viktigt verktyg i politikernas och andra beslutsfattares arbete med att hantera denna situation. I denna Policy Brief från Delmi presenteras uppgifter från Gallup World Poll som visar ukrainares flyttbenägenhet och önskemål om destination innan kriget samt hur dessa data kan användas som en utgångspunkt för att se hur flyktingströmmarna till EU potentiellt utvecklas. Författare till denna Policy Brief är Mikael Elinder (Uppsala universitet), Oscar Erixson (Uppsala universitet) och Olle Hammar (Institutet för näringslivsforskning och Institutet för framtidsstudier).

Lägesbild i samband med invasionen

Den 24 februari 2022 invaderade Ryssland Ukraina, ett land med 44 miljoner invånare. Redan tre veckor efter invasionen hade mer än tre miljoner människor flytt från Ukraina till ett stort antal länder i Europa. Av dessa uppges två miljoner ha tagit sig till Polen, och mer än en miljon till Rumänien, Moldavien, Ungern och Slovakien. Uppskattningsvis hade knappt 200 000 personer även flytt till Ryssland. UNHCR uppskattar att ytterligare

en miljon kommer att fly från Ukraina och att mer än 12 miljoner kommer behöva akut skydd och hjälp i Ukraina (UNHCR 2022a, 19 mars). Situationen i Ukraina ändras snabbt och den stora osäkerheten om hur konflikten utvecklas gör det svårt att bedöma hur många som kommer att lämna landet och när de kan återvända på ett säkert sätt.

Redan innan det fullskaliga kriget bröt ut var fattigdomen i Ukraina utbredd. Ukrainas BNP per capita är en fjärdedel av Sveriges och strax under hälften av Rysslands (Världsbanken 2020).¹ Dessutom har hotet från Ryssland inneburit stor osäkerhet och otrygghet under många år. Enligt uppskattningar från UNHCR befann sig 850 000 ukrainare på flykt inom det egna landets gränser 2021 (UNCHR 2022b, 16 mars). Vidare visar data från den världsomspännande enkätundersökningen Gallup World Poll (GWP) att mer än var fjärde vuxen i Ukraina ville bosätta sig permanent till ett annat land om det vore möjligt.

Den 4 mars 2022 aktiverade Europeiska unionen (EU) för första gången det så kallade massflyktsdirektivet. Massflyktsdirektivet innebär bland annat att flyktingar från Ukraina ges ett tidsbegränsat uppehålls- och arbetstillstånd i EU i minst ett år och med möjlighet till förlängning i ytterligare två år. Direktivet medger även rätt till skolgång och sjukvård för barn som beviljats uppehållstillstånd. För enskilda länder som tar emot ett stort antal flyktingar kan det bli svårt att erbjuda en rimlig levnadssituation under tiden som skyddsbehovet kvarstår. Hur EU-länderna kan hjälpas åt för att underlätta mottagandet av de ukrainare som förväntas komma till EU under de kommande månaderna är därför en akut politisk fråga. Kommer EU-länderna att på politisk väg omfördela flyktingar emellan sig eller kommer flyktingarna själva att kunna välja i vilket land de ska leva under tiden som skyddsbehovet kvarstår? Kommer de länder som tar emot en större andel flyktingar att kompenseras ekonomiskt?

År 2021 uppgick antalet individer som var bosatta i Sverige men födda i Ukraina till knappt 13 000, varav närmare två tredjedelar var kvinnor (SCB 2021). Från krigsutbrottet fram till den 17 mars hade ungefär lika många (drygt 14 000 personer, huvudsakligen kvinnor och barn) registrerats som skyddsbehövande hos Migrationsverket (2022a, 19 mars). Samtidigt ökar antalet varje dag. Hur många som har registrerats hos Migrationsverket

¹ 2020 var Ukrainas PPP-justerade BNP per capita 12 000 dollar, att jämföra med 26 000 dollar i Ryssland och 51 000 dollar i Sverige (Världsbanken 2020).

säger dock ganska lite om det faktiska antalet som har kommit då personer från Ukraina även tidigare har kunnat resa till Sverige utan visum och därefter ansöka om ett tidsbegränsat uppehålls- och arbetstillstånd. Enligt Migrationsverkets analyser av tre olika scenarion förväntas 27 000 (låg), 76 000 (mellan) eller 212 000 (hög) personer från Ukraina söka skydd i Sverige fram till och med juni 2022 (Migrationsverket 2022b, 11 mars). Hur många som faktiskt kommer att söka sig till Sverige, antingen direkt eller genom omfördelning av flyktingar mellan EU-länderna, är omöjligt att veta eftersom många faktorer är osäkra, inte minst hur kriget kommer att utvecklas.

De senaste årtiondena har EU och Ryssland varit de främsta destinationerna för ukrainsk migration (Fedyuk och Kindler 2016). En förklaring till att EU har varit attraktivt för ukrainare är att de har tillåtits resa in i unionen utan visum. EU har också varit generöst i att bevilja uppehållstillstånd till ukrainare. År 2020 beviljades 600 000 ukrainare uppehållstillstånd i EU varav den absoluta majoriteten (490 000) i Polen (Eurostat 2020). Näst största mottagarlandet var Tjeckien, följt av Ungern. Att Polen är populärt beror delvis på den kulturella och språkliga närheten, men framför allt på att länderna har ett nära migrations-samarbete som underlättar för invånarna att arbeta i respektive land (Brunarska m. fl. 2016). Till skillnad från migrantgrupper från andra länder, för vilka familjeåterförening och studier är de främsta anledningarna till migration, har ukrainare huvudsakligen kommit till EU för att arbeta (Brunarska m. fl. 2016). De flesta ukrainare som kommit till EU har stannat kvar (Fedyuk och Kindler 2016).

Syfte

I denna Policy Brief beskrivs vilka länder ukrainare vill leva i, om de själva får välja. Resultaten baseras på intervjuer med ett representativt urval av vuxna personer i Ukraina under åren 2007–2021. Intervjuerna är alltså gjorda innan kriget startade. Syftet är att ta fram siffror på hur stor andel av den ukrainska befolkningen som önskade att bo i ett annat land och i så fall vilket, innan kriget bröt ut. Vi fokuserar på länder anslutna till EU, det vill säga de länder som berörs av massflyktsdirektivet.² Anledningen till detta är att en stor andel av de som redan har flytt, eller kommer att fly, från Ukraina under det pågående kriget sannolikt kommer att ta sig till dessa länder. Genom att ta reda på vilka länder ukrainare helst vill leva i kan vi få en

² Danmark har en undantagsklausul på området frihet, säkerhet och rättvisa och omfattas därmed inte av massflyktsdirektivet.

antydning om vilka länder de flyende sannolikt kommer att söka skydd i. Vi presenterar därför även siffror på hur många som kan tänkas söka skydd i respektive EU-land, samt jämför dessa med hur det skulle bli om fördelningen av flyktingar skedde proportionerligt mot EU-ländernas befolkningsstorlek.

Kunskap och prognoser om framtida migrationsflöden är viktiga för politiker och andra beslutsfattare, till exempel myndigheter som Migrationsverket, i deras arbete med planering och förberedelser. Data över historiska och nuvarande migrationsflöden anses ofta otillräckliga och alltför kontextberoende för att ge säkra uppskattningar av framtida flöden (Willekens m. fl. 2016). Därför har forskare börjat använda enkätdata med frågor om människors vilja eller avsikt att migrera. Fördelen med denna typ av data är att de ofta är lättillgängliga, jämförbara mellan länder och över tid, samt har visat sig vara användbara för att förutsäga migrationsflöden (Tjaden, Auer och Laczko 2019).

Metod och data

Resultaten i denna Policy Brief bygger på data från Gallup World Poll (GWP), som i sin tur baseras på årliga intervjuundersökningar i 160 av världens länder och regioner på över 140 språk. Urvalet i varje land utgörs av minst 1 000 individer, representativa för befolkningen 15 år och äldre, vilket gör den till den största representativa enkätundersökningen i världen. Enligt GWP representeras 99 procent av världens vuxna befolkning.

Fokus i denna Policy Brief ligger på de undersökningsdeltagare som har intervjuats i Ukraina. Enligt den senaste folkräkningen, från 2001, utgör ukrainare som etnisk grupp den övervägande majoriteten i landet, 78 procent. Den näst största gruppen utgörs av etniska ryssar (cirka 17 procent) och andra grupper utgör mindre än en procent vardera. Sedan Rysslands aggression och följande annektering av Krim 2014, innefattar urvalet i GWP inte boende på Krim eller i utbrytarregionerna Donetsk och Luhansk (de utslutna regionerna motsvarar cirka 10 procent av Ukrainas befolkning). Utifrån dessa uppgifter är ett rimligt antagande att GWP:s uppgifter framför allt är representativa för etniska ukrainare i Ukraina och endast i mindre utsträckning representerar etniska ryssar i Ukraina.

Underlaget är data för åren 2007–2021, med undantag för år 2020 då inte alla frågor ställdes. Den senaste undersökningen ägde rum i juli 2021.

Anledningen till att vi inte enbart utgår ifrån undersökningen 2021 är att analysen i så fall skulle baseras på ett litet urval, och att osäkerheten i resultaten därmed skulle bli alltför stor.³ Vi har därför valt att använda information från samtliga år som GWP har genomförts i Ukraina. Totalt utgörs urvalet av 14 301 individer dessa år. Intervjuerna har skett genom hembesök med undantag för 2021 då intervjuerna, på grund av covid-19-pandemin, genomfördes per telefon.⁴

Denna Policy Brief utgår från frågan: *Om du hade möjlighet, skulle du vilja flytta till ett annat land permanent eller skulle du föredra att bo kvar här? De som svarar att de skulle vilja flytta permanent till ett annat land ombeds sedan svara på vilket land de skulle vilja flytta till.*⁵

Andelen som svarar att de vill flytta till ett annat land är informativ eftersom den visar hur många som ville lämna Ukraina i en situation utan krig samtidigt som det var svårare att få uppehållstillstånd i många länder. Det kan därför rimligen ses som en underskattning av hur stor andel som kan tänkas fly nu när förutsättningarna att leva i Ukraina har försämrats och det blivit lättare att få åtminstone tillfälligt uppehållstillstånd i många andra länder i Europa.⁶

Antagandet som görs i analysen är att önskemålen bland de som har angivit i GWP att de vill flytta till ett land inom EU i grova drag återspeglar önskemålen bland de som redan har flytt och kommer att fly från kriget.

Resultat

Under åren 2007–2021 uppgav i genomsnitt drygt en fjärdedel (26 procent) av ukrainarna att de ville flytta till ett annat land.⁷ Det motsvarar ungefär 12

³ I undersökningen från 2021 uppgav 35 procent att det ville flytta till ett annat land. Jämfört med tidigare år är denna siffra ovanligt hög och det är svårt att säga om det beror på att situationen i Ukraina förvärrats eller om det beror på andra orsaker.

⁴ I analysen använder vi urvalsvikter från GWP för att göra urvalet representativt för den ukrainska befolkningen, i enlighet med GWP:s rekommendationer.

⁵ Den första frågan är WP1325 och den andra är WP3120. Frågorna ställdes i intervjuerna på ukrainska eller ryska beroende på respondentens önskemål. Cirka 9 procent svarar att de inte vet eller inte vill svara, och exkluderas därför från analysen.

⁶ Flera europeiska länder som inte är medlemmar i EU, till exempel Norge, Schweiz och Storbritannien, har aviserat att de också kommer att ta emot ukrainska flyktingar. Vidare har Moldavien i dagsläget redan tagit emot närmare 400 000 flyktingar från Ukraina (UNHCR 2022a, 19 mars).

⁷ De migrationsvilliga är klart överrepresenterade bland de yngre men tycks i övrigt vara ganska representativa för Ukrainas befolkning i stort vad gäller kön, inkomstnivå och utbildning.

miljoner personer. Av de som vill flytta till ett annat land vill ungefär hälften (47 procent) flytta till ett EU-land. De tre populäraste länderna utanför EU är USA (15 procent), Ryssland (13 procent) och Kanada (6 procent). Under nuvarande situation är det dock troligt att de allra flesta av de som flyr från Ukraina kommer att söka sig till ett EU-land.

Tabellen nedan visar hur stor andel av de som vill flytta till ett EU-land som vill till respektive land. Flest (en dryg tredjedel) anger att de vill flytta till Tyskland. Därefter kommer Polen och Italien med 15 respektive 11 procent. Sverige ligger på nionde plats. Det är 2,5 procent av ukrainarna som anger att de vill flytta till Sverige. Flera länder med större befolkning än Sverige är mindre populära att flytta till än Sverige. Till exempel anger endast 0,4 procent att de vill flytta till Rumänien.⁸ Men även det rikare Belgien sticker ut. Endast 0,5 procent anger att de vill flytta till Belgien.

I tabellen redovisas även hur många ukrainare som skulle komma till respektive mottagarland per miljon flyktingar till EU om de fördelade sig i enlighet med deras angivna önskemål. I sista kolumnen visas hur många som skulle komma till respektive land (per miljon flyktingar) om alla länder tog emot ukrainska flyktingar i proportion till sin befolkningsstorlek. Enligt dessa uppskattningar kommer tre gånger så många söka sig till Tjeckien och dubbelt så många till Tyskland och Polen jämfört med hur många som skulle komma om alla fördelades proportionerligt mot mottagarländernas befolkningsstorlek. Under antagandet att 12 miljoner flyr från Ukraina till EU uppskattas 300 000 av dem komma till Sverige. Det är endast något mer än antalet personer som skulle komma om alla ukrainare fördelades i proportion till ländernas befolkning. Noterbart är att till vissa stora länder, exempelvis Frankrike och Spanien, är det relativt få som vill söka sig om man jämför med ländernas storlek. Några av de länder som redan har tagit emot många flyktingar från Ukraina, till exempel Rumänien och Ungern, är inte länder som särskilt många ukrainare uppger att de vill bo i. Det är därför rimligt att anta att många av de som nu uppehåller sig i Rumänien eller Ungern kommer att söka sig vidare till andra EU-länder, såsom till exempel Tyskland.

⁸ Rumänien är i dagsläget det EU-land som har tagit emot näst flest flyktingar från Ukraina (UNHCR 2022a, 19 mars).

Tabell 1 Uppskattning av skyddsökande från Ukraina per EU-land.

Rank	EU-land	Andel som önskar leva i respektive land	Antal per miljon flyktingar	Antal vid proportionerlig fördelning
1	Tyskland	35,6%	356 100	185 900
2	Polen	15,4%	154 400	84 700
3	Italien	10,9%	109 400	133 000
4	Frankrike	7,3%	72 600	150 500
5	Tjeckien	7,0%	70 000	23 900
6	Spanien	5,3%	53 100	105 700
7	Nederländerna	2,9%	29 100	38 900
8	Österrike	2,9%	28 800	19 900
9	Sverige	2,5%	25 000	23 100
10	Danmark	1,6%	16 500	13 000
11	Portugal	1,4%	14 400	23 000
12	Grekland	1,4%	13 900	23 900
13	Slovakien	0,9%	9 400	12 200
14	Ungern	0,8%	7 600	21 800
15	Finland	0,7%	6 900	12 400
16	Belgien	0,5%	5 000	25 800
17	Kroatien	0,4%	4 300	9 000
18	Rumänien	0,4%	3 900	43 100
19	Estland	0,4%	3 900	3 000
20	Luxemburg	0,4%	3 700	1 400
21	Bulgarien	0,3%	3 400	15 500
22	Litauen	0,3%	2 500	6 200
23	Lettland	0,2%	2 000	4 200
24	Cypern	0,1%	1 400	2 700
25	Irland	0,1%	1 200	11 200
26	Slovenien	0,1%	1 200	4 700
27	Malta	<0,1%	300	1 200

Källa: Egna beräkningar utifrån Gallup World Poll, 2007–2021.

Not: Blåmarkering indikerar att antal flyktingar enligt våra uppskattningar överstiger antal flyktingar vid proportionerlig fördelning.

Avslutande kommentar

Data från Gallup World Poll (GWP) tyder på att en fjärdedel av Ukrainas vuxna befolkning ville flytta till ett annat land om de hade möjlighet, redan innan kriget bröt ut. Av dessa vill många flytta till ett EU-land. I denna Policy Brief har vi redovisat hur stora andelar som säger att de vill bo i varje

enskilt EU-land. Utgångspunkten är att dessa uppgifter även säger något om vilka länder de som flyr från Ukraina idag kommer att söka sig till.

Det är inte självklart att det är samma personer som flyr från Ukraina efter krigsutbrottet 2022 som tidigare ville flytta till ett annat land. Av olika skäl är det framför allt kvinnor och barn som flyr från Ukraina just nu, inte minst eftersom män i åldern 18–60 inte tillåts lämna landet. Det är inte heller säkert att det land man helst ville flytta till innan kriget bröt ut är samma land som man nu vill söka skydd i. Men det är ändå troligt att det finns en betydande överensstämmelse i den meningen att de länder som många ville flytta till innan kriget bröt ut sannolikt är länder i vilka många ukrainare ser att de skulle ha en god chans att leva ett bättre liv. Kanske för att de har släkt eller vänner där, eller för att kunna förbättra sin levnadsstandard. Dessa faktorer är rimligen viktiga även för personer som flyr på grund av krig. Likaså är det sannolikt att det även bland de som tidigare inte ville flytta till ett annat land är ungefär samma länder som framstår som attraktiva om de nu tvingas fly.

Ett viktigt resultat är att Tyskland är det land som flest ukrainare vill flytta till. Hela 36 procent av de som vill flytta till ett EU-land anger att de vill till Tyskland. Även i förhållande till Tysklands befolkningsstorlek framstår det som ett av de mest attraktiva EU-länderna för ukrainare (efter Tjeckien och Luxemburg). Ungefär 2,5 procent uppger att de vill flytta till Sverige. Detta korresponderar väl med Sveriges storlek (Sverige utgör 2,3 procent av EU:s befolkning). I den meningen är Sverige alltså varken särskilt populärt eller impopulärt bland ukrainare. Om ukrainska flyktingar söker sig till EU-länder i enlighet med våra uppskattningar kommer sannolikt frågan om huruvida fördelningen är rimlig att komma högt upp på den politiska dagordningen.

Det är som tidigare nämnts svårt att göra prognoser om hur många som kan tänkas fly från Ukraina. Men det är värt att notera att närmare 12 miljoner ukrainare önskade att flytta till ett annat land enligt de GWP-undersökningar som gjordes innan kriget bröt ut. För merparten har önskemålen om att lämna Ukraina sannolikt ökat, snarare än minskat, sedan kriget bröt ut. Dessutom är det rimligt att tro att många som tidigare inte ville lämna Ukraina nu har ändrat sig. Man kan förvisso också tänka sig att vissa känner ett starkare band till sitt hemland efter krigsutbrottet och nu mer än tidigare önskar kunna bo kvar.

Utifrån de uppskattningar som presenterats här kan 12 miljoner ukrainare komma att försöka lämna landet. Även länder utanför EU, till exempel Moldavien och Ryssland har tagit emot många flyktingar från Ukraina, men i dagsläget talar mycket för att de allra flesta kommer att söka sig till något EU-land. Utgår vi från att 12 miljoner lämnar Ukraina för att söka skydd i ett EU-land och att 2,5 procent söker sig till Sverige skulle närmare 300 000 ukrainare komma till Sverige. Antalet som kan komma till Sverige enligt dessa beräkningar överstiger med råge Migrationsverkets högsta scenario som anger 212 000 personer. Hur det blir återstår att se och beror till stor del på faktorer som vi idag inte känner till.

Referenser

Brunarska, Zuzanna, Marta Kindler, Monika Szulecka och Sabina Toruńczyk-Ruiz (2016). "Ukrainian Migration to Poland: A "Local" Mobility?", s. 115–131 i Fedyuk, Olena och Marta Kindler (red.), *Ukrainian Migration to the European Union: Lessons from Migration Studies*. London: Springer.

Eurostat (2020). *First Permits by Reason, Length of Validity and Citizenship*. Tillgänglig på:

<https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>.

Fedyuk, Olena och Marta Kindler (2016). "Migration of Ukrainians to the European Union: Background and Key Issues", s. 1–14 i Fedyuk, Olena och Marta Kindler (red.), *Ukrainian Migration to the European Union: Lessons from Migration Studies*. London: Springer.

Migrationsverket (2022a, 19 mars). *Sökande från Ukraina: Statistik över ärenden Ukraina*. Tillgänglig på: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Massflyktsdirektivet.html>.

Migrationsverket (2022b, 11 mars). *Mycket ansträngd boendesituation*. Tillgänglig på: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2022/2022-03-11-Mycket-anstrangd-boendesituation.html>.

SCB (2021). *Statistikdatabasen*. Tillgänglig på: <https://www.statistikdatabasen.scb.se>.

State Statistics Committee of Ukraine (2001). *All-Ukrainian Population Census 2001*. Tillgänglig på:

<http://2001.ukrcensus.gov.ua/eng/results/general/nationality>.

Tjaden, Jasper, Daniel Auer och Frank Laczko (2019). "Linking Migration Intentions with Flows: Evidence and Potential Use", *International Migration* 57(1): 36–57.

UNHCR (2022a, 19 mars). *Operational Data Portal: Ukraine Refugee Situation*.

Tillgänglig på: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>.

UNHCR (2022b, 16 mars). *Emergencies: Ukraine Emergency*. Tillgänglig på:

<https://www.unhcr.org/ukraine-emergency.html>.

Världsbanken (2020). *World Development Indicators*. Tillgänglig på:

<https://databank.worldbank.org>.

Willekens, Frans, Douglas Massey, James Raymer och Cris Beauchemi (2016). "International Migration under the Microscope", *Science* 352(6288): 897–899.

Hur många kommer fly från Ukraina och vilka EU-länder kommer de söka sig till?

Mikael Elinder, docent i nationalekonomi vid Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet och knuten till Institutet för Näringslivsforskning (IFN) och Uppsala Center for Fiscal Studies (UCFS). mikael.elinder@nek.uu.se.

Oscar Erixson, fil. dr i nationalekonomi, forskare vid Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet och knuten till Urban Lab och UCFS. oscar.erixson@ibf.uu.se.

Olle Hammar, fil. dr i nationalekonomi, forskare vid IFN och Institutet för framtidsstudier samt knuten till Uppsala Immigration Lab och UCFS. olle.hammar@ifn.se.

Delmi Policy Brief 2022:3
Stockholm 2022
ISBN 978-91-88021-97-7

Författarna ansvarar själva för innehåll slutsatser och policyrekommendationer

